

A Petőfi-bicentenárium megerősítette a szórványmagyarságban a hitet, az összetartozást

(Képes naplójegyzet)

*„Magyar vagyok. S arcom szégyenben ég,
Szégyenlenem kell, hogy magyar vagyok!
Itt minálunk nem is hajnallik még,
Holott máshol már a nap úgy ragyog.
De semmi kincsért s hírért a világon
El nem hagynám én a szülőföldemet,
Mert szeretem, hőn szeretem, imádom
Gyalázatban is nemzetemet!”*

(Petőfi Sándor: *Magyar vagyok*,
Pest, 1847. február)

Tekintetem hol a komoly(kodó) arccal szavaló másodikos maradéki kisdíákra, Csepregi Attilára, hol nagypjára, Pali bácsira, a könny csillogtatta szemére révedt, amíg meghatódva hallgattuk valamennyien unokája verselését. Úgy adta elő a szívet-lelket megremegtető költeményt, mintha érezte, értette volna minden szavát.

Egy-egy strófa elején, nyomatékosításul, még jobban kihúzta magát, s folytatta...: *„Magyar vagyok. Büszkén tekintek át / A multnak tengerén, ahol szemem / Egekbe nyúló kősziklákat lát, / Nagy tetteidet, bajnok nemzetem. / Európa színpadán mi is játszottunk, / S mienk nem volt a legkisebb szerep; / Ugy rettegé a föld kirántott kardunk, / Mint a villámot éjjel a gyerek.”*

A Petőfi-bicentenárium jegyében szervezett délvidéki rendezvénysorozat egyik láncszeméként tartottak megemlékezést március 12-én Maradékon, a nemzeti zászlónkkal díszített, felvirágozott művelődési otthonban, a Petőfi Sándor Művelődési Egyesület rendezésében. A 15. szerémségi központi megemlékezést a forradalom és szabadságharc 175., egyben Petőfi Sándor születésének 200. évfordulója alkalmából szer-

Csepregi Attila

vezték meg. Valamennyi szerémségi magyar kultúregyesület képviselője jelen volt az eseményen, közülük többen részt is vettek a lélekfel-emelő, ünnepet méltató, történelmi eseményeket idéző programban. Józsa Mónika tanítónő, a műsor vezetője sok szeretettel köszöntött mindenkit magyarul és szerbül.

– Az idej egy különleges alkalom – hangsúlyozta –, mivel nemcsak az 1848/49-es forradalomról és szabadságharcról emlékezünk meg, hanem idén ünnepeljük Petőfi Sándor magyar

*Csepregi Pál unokájával, Attilával**Józsa Mónika és Szabó Nóra*

költő, forradalmár, nemzeti hős, a magyar költészet egyik legismertebb és legkiemelkedőbb alakjának 200. születésnapját is.

Berta Zoltán a maradéki Petőfi Sándor ME nevében köszöntötte a jelenlévőket. Röviden szólt arról is, mit jelentenek a szórványok szórványában élő mintegy háromezer magyar számára az újraalakult művelődési egyesületek, elsősorban Maradékon, de más településeken is. Maradék a jövőben még inkább a szerémségi magyarok központja kíván lenni az összetartás szorgalmazásával a szülőföldön maradás és boldogulás érdekében. Megannyi, a környezetünkre is kiható, világunkat terhelő kihívás közepette összetett a feladat, amely csak összefogással oldható meg.

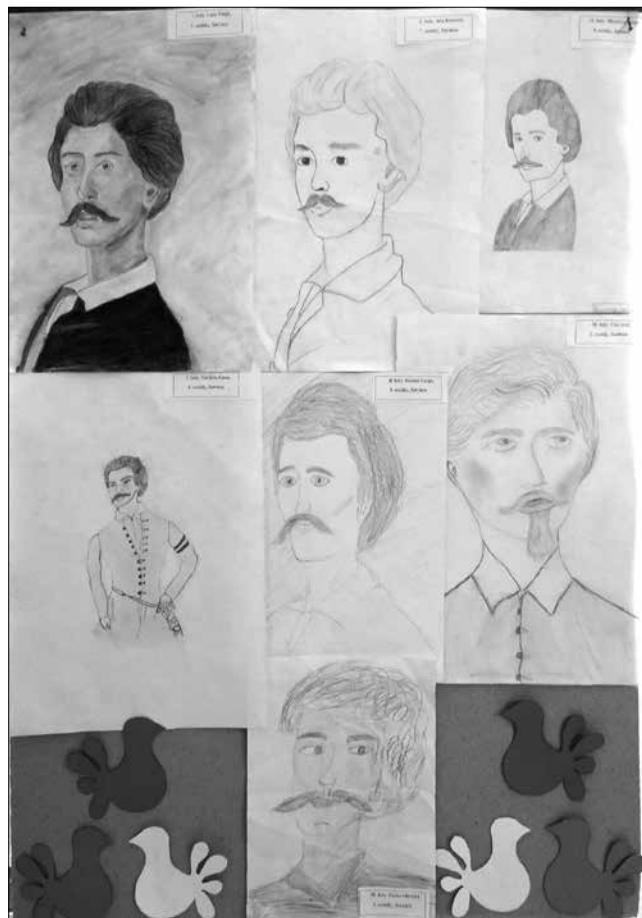
Nemzeti ünnepünk mai jelentőségéről beszélt Szabó Nóra, aki a világjárvány előtt két éven át a Nemzetpolitikai Államtitkárság Petőfi Sándor Programjának ösztöndíjasaként segítette a szerémségi szórványmagyarságot.

– Március 15-e mindig fontos megemlékezés volt a számomra, mégis igazi értékét, jelentőségét, értelmét itt, Maradékon értettem meg. Régebben a Nemzeti dal elszavalása, az ünne-

pi ruháink, a kokárdák kitűzése nem feltétlenül mutattak túl a megemlékezés pillanatán. Persze, ez önmagában is fontos és értékes, hiszen olyan történelmi eseményekre, személyekre emlékeztünk akkor is, és ma is, akik előtt főt hajtunk. Mégis itt, Maradékon, a szerémségi végeken értettem meg egyik legfontosabb üzenetét: a közösséghez tartozás fontosságát. Petőfiék harcoltak a jobb jövőért, és társaikkal karöltve küzdöttek azért, amiben hittek – ezt a hitet és összetartozást érzem a maradéki közösségben, természetesen más körülmények között. Szívvel örülök, hogy megismerhettem magukat/benneteket, és megtanították/megtanítottátok nekem március 15-e igazi, mai értelmét, azt, hogy milyen egy szórványban élő magyar közösségben élni, küzdeni, hinni. Számomra Maradék egy szív, egy dobbanás, amely áthat ennek a rendezvénynek a hangján is. Köszönöm!

Már a műsor elején, a művelődési otthon frissen kifestett, feldíszített nagytermébe belépve mindjárt észrevettük a kiállított, Petőfi ihlette gyermekrajzokat. Mónika, a műsorvezető be is avatott bennünket:

– Az idén először írt ki a Petőfi ME rajzpályázatot, amelynek témája Petőfi Sándor arcképe, portréja volt. A rajzpályázatot gyerekek számára hirdette meg: 2–15 éves korosztályig. A korosztályokat három csoportra osztottuk: 2–6 éves, 7–10 éves és 11–15 éves korig. Minden korcsoportban kiválasztottuk a legjobbakat. Most szeretném megkérni Balog Irént, a mi Irén néninket, hogy ossza ki a helyezetteknek a jutalmaikat a pályázaton elért teljesítményükért.

Petőfi a szívemben – a maradéki gyermekek rajzai

Az első korcsoport díjazottjai: 1. Szibinkity Magdaléna, 2. Fehér Milica és 3. Lendvai Anna. A másodiké: 1. Danijela Lazar, 2. Helena Varga, 3. Una Greč és Mitreski Stefan. A harmadiké: 1. Lana Varga, 2. Ana Keresteš és 3. Miroslava Varga. Minden díjazottat hosszú tapssal köszöntöttek a jelenlevők. Úgyszintén Csepregi Attilát, a maradéki Branko Radičević Általános Iskola magyar tagozatának második osztályos tanulóját, aki Petőfi Sándor *Magyar vagyok* c. versét szavalta el, Józsa Mónika tanítónő felkészítésében.

A rajzpályázat díjazottjai

Jólesett ismét hallani a szávaszentdemeteri/mitrovicai Szerémség Magyar Művelődési Egyesület tagjainak énekét. Dobradórol Fekete Mária, a Petőfi Sándor Művelődési Egyesület tagja egyedül adott elő egy csokornyai katonadalt.

Az idősebbek közül volt, akinek könny szökött a szemébe Petőfi *Nem megyek én innen sehova* c. költeményét hallgatva. A verset a tiszakálmánfalvi Fincsur Zsolt szavalta el. „*Fa vagyok én, lelkem a gyökér, / Gyökér nélkül a fa meg nem él; / S hogy téphetném azt ki földéből, / Idevaló mátkám szivéből? // Azért nem mék innen sehova, / Noha sorsom igen mostoha; / De ha volna még mostohább is, / Megmaradnék it-*

Fekete Mária

A szávaszentdemeteri vegyes kórus

A satrincai néptáncosok bemutatkozása

ten tovább is.” S volt, aki együtt dúdolta, szintén a szépkorúak közül, a katonadalokat a satrincai Petőfi Sándor ME asszonykórusával.

Azt, hogy mi történt Pesten 1848. március 15-én, meghallgattuk Petőfi naplójának egy részletéből, amelyet Halász Naomi, a Branko Radičević Általános Iskola magyar tagozatának harmadik osztályos tanulója olvasott fel, Józsa Mónika tanítónő felkészítésében.

„A Pilvax kávéházban azt határoztuk, hogy sorra járjuk az egyetemi ifjúságot. Először az orvosokhoz mentünk. Szakadt az eső, amint az utcára léptünk, s ez egész késő estig tartott, de a lelkesedés olyan, mint a görögtűz: a víz nem olthatja el.

Az orvosoktól a mérnökökhöz, majd a jogászokhoz vonult a számban és lelkesedésben egyaránt percenként növekedő sereg. Jókai fölolvasta a felhívást és a 12 pontot, s énvelem elszavaltatták a Nemzeti-dalt. Mindkettőt kitörő lelkesedéssel fogadták, s a refrénben előjövő »esküszünk«-öt mindannyiszor visszaharsogta az egész sereg, mely a téren állt.

Landerer nyomdájához mentünk, amely a legközelebb volt hozzánk, s a 12 pontot és a Nemzeti dalt rögtön nyomni kezdték. Délfelé elkészültek a nyomtatványok, s ezrenként osztották szét a nép között, mely azokat részeg örömmel kapkodta. Délután három órára gyűlést hirdettünk a múzeum terére, s a sokaság eloszlott.

A szakadó eső dacára mintegy 10 000 ember gyűlt össze a múzeum elé, onnan a városházához mentünk. A tanácsterem megnyílt, s megtelt néppel. Rövid tanácskozás után a polgármester aláírta a 12 pontot. Óriási lelkesedés tört ki!...

– Budára! Budára! Nyitassuk meg Táncsics börtönét! Ezek voltak a nép leginkább és legtöbbször hallható kiáltásai. A választmány legalább húszezer ember kíséretében fölment Budára a helytartó tanácshoz és előadta kívánatait. A nagyméltóságú helytartótanács sápadt vala, és reszketni méltóztatott, s ötpercnyi tanácskozás után mindenbe beleegyezett. A katonaságnak kiadatott a tétlenségi rendelet, a cenzúra eltöröltetett, Táncsics börtönajtaja megnyílt. A rab írótt diadallal hozta át a töméntelen sokaság Pestre.

Ez volt március 15-e. Eredményei olyanok, melyek e napot örökre nevezetessé teszik a magyar történelemben.”

A szülőföldről, az Alföldről, a Tiszáról szóló közismert Petőfi-versek ihlették a falu szülőltének, Berta Annának nagy költőnkéről, Petőfi Sándorról írt lírai alkotását, amelyet fel is olvasott. Az írótnak már néhány kétnyelvű (magyar/szerb) könyve is megjelent a szerémségi magyarok hagyományairól, kultúrájáról, szokásairól.

A Sarkantyúsok fergeteges tánca

A maradéki tamburazenekar és a Tarcál vegyes kórus

Vastaps a fellépőknek, a díjazottaknak

Az ünnepi megemlékezés befejező részében a vendéglátó maradéki Petőfi Sándor ME és a satrincai Petőfi tagjai léptek fel. Elsőként a maradéki kistáncosokat, utána a satrincaiakat, majd ismét a maradékiakat, a Sarkantyús táncscsoportot köszöntötte vastappsal a lelkes közönség. A táncscsoportokat Berta Áron és Berta Lídia készítette fel. A rendezvény végén a maradéki Petőfi Tarcál vegyes kórusának katonadalait és a tamburazenekart is szünni nem akaró taps fogadta – műsorukat Nagy Bence állította össze.

Meglepetésként hatottak az előre be nem jelentett elismerések. A maradéki Petőfi Sándor ME Józsa Mónika önzetlen tevékenységét, nemes küldetését jutalmazta díszoklevéllel, amelyet a Petőfi nevében Berta Zoltán adott át. Szabó Nórának, a Petőfi Sándor Program ösztöndíjasának pedig két éves odaadó, hagyományápoló küldetését köszönte meg nyilvánosan. Méltatásában kiemelte, hogy még számos közéleti szemeélyiség, hűséges támogatójuk is nyilvános elismerést érdemel. A kellemes kora esti társalgás a helybeliek szeretetvendégségével, állófogadásával folytatódott.

Sorsunkról, a szórványaink örvidékein élő maradék magyarság megmaradásának lehetőségeiről beszélgettünk a nyékincai, a fénybereki/platiči Petőfi Sándor MME szerény, szépkorú képviselőivel. Hegedűs János ismételt el-

mondta: „Még mindig nem látjuk működésünk lehetséges folytatását. Egyelőre erőlködünk. Jó, ha 3-4 gyerek jön el az anyanyelvápoló órákra, amelyeket igyekszünk rendszeresen megtartani a Maradéki Református Egyházközségnek és a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesületének támogatásával. A néptáncitanulás folytatásával is próbálkozunk. A maradéki Berta testvérpár foglalkozna is a kis- és nagydiákokkal, ha többen érdeklődnének.” A legnagyobb gondjuk továbbra is a Petőfi új vezetőségének a megválasztása, fűzte hozzá Fényszáros Mátyás Fényberekről: „Tudjuk jól, hogy a falunkban, a velünk élő fiatalabbaknak kellene vállalniuk ezt a nem kis feladatot. Hiszen egyre kevesebben vagyunk itt, a szórványok szórványában is. Reménykedünk az MNT támogatásában is, és hogy mégis találunk majd közösen megoldást. Nem szeretnénk, ha 21 év után meg kellene szüntetni a Petőfi működését Nyékincén.”

Beszélgetésünk végén Hegedűs János, a Petőfi alapító elnöke az elhangzott *Magyar vagyok* c. vers sorait idézte, csendesen:

„Magyar vagyok. Természetem komoly, / Mint hegedűink első hangjai; / Ajkamra fel-felröppen a mosoly, / De nevetésem ritkán hallani. / Ha az öröm legjobban festi képem: / Magas kedvemben sírva fakadok; / De arcom víg a bánat idejében, / Mert nem akarom, hogy sajnáljatok.”